

A törvény feltételekkel ugyan, de a látszólagos tárgyi keresethalmazat előterjesztését megengedi, azonban a látszólagos tárgyi beszámítás-halmazatot nem.

Alkalmazott jogszabályok: Pp. 3. §, 173. § (2) bekezdése, 209. § (3) bekezdése

Győri Ítéltábla Gpkf.II.25.463/2021/2. szám

- [1] A felperes kereseti kérelmében arra kérte a törvényszéket, hogy kötelezze az alpereseket 70.000.000,- Ft és járulékai megfizetésére. Előadta, hogy az I. r. alperesi társaságban fennálló tagsági (beltagi) jogviszonyát 2020. október 2-án felmondta. Keresetében a társaság vagyonából őt megillető rész megfizetését követeli, azzal, hogy a II. r. alperes beltaggal szemben annak mögöttes felelősségén alapul igénye.
- [2] Az alperesek 2021. augusztus 17-én előterjesztett beadványa az I. r. alperes részéről beszámítást is tartalmazott. Kifejtette, hogy a felperes a társaság vagyonába tartozó vagyontárgyakat is végleges céllal magával vitte, azokat birtokában tartja, ezért elszámolni köteles; ezek ellenértékét 3.500.000,- Ft + áfa = 4.254.500,- Ft-ban jelölte meg. Előadta továbbá, hogy a felperes 1993 decembere óta használja a cég tulajdonát képező N. Ifjúság u. 4. 2/1. szám alatti lakást, melynek használatát részére utólagos elszámolási kötelezettséggel adta át. Tudomása szerint az ingatlant a felperes a saját hasznára bérbe adja, ezért a bérleti szerződésre vonatkozó szabályok szerint igényel vele szemben elszámolást. 2016. augusztus 16-tól követel a lakás használatáért havi 150.000,- Ft, összesen 9.000.000,- Ft használati díjat, azzal, hogy beszámítási kifogását e jogcím vitatása esetén jogalap nélküli gazdagodás jogcímén terjeszti elő. A felperes követelésével szemben így összesen 13.254.500,- Ft követelést számít be.
- [3] Az elsőfokú bíróság 13. számú végzésével a beszámítást tartalmazó irat visszautasításának terhe mellett az I. r. alperest hiánypótlásra hívta fel. A felperesnek az alábbi hiányokat kellett pótolnia:
- készítsen a Pp. 210. § (1) és (2) bekezdései szerinti kimutatást arról, hogy az ellenkövetelés a kereseti követelést mennyiben, miként, milyen időponttal szünteti meg (korábbi közlés hiányában a beszámítás bírósági előterjesztésének időpontjával);
 - vezesse le a vagyontárgyakkal kapcsolatos pénzbeli megtérítési igény és az ehhez kapcsolódóan megjelölt jogszabályi rendelkezések (Ptk. 5:13. §, 5:21. §, 5:22. §, 5:30. §, 5:35. §) közötti összefüggést (jogi érvelés);
 - az ingatlan használatának átengedése tekintetében részletezze, pontosan mikor, milyen tartalmú, milyen formájú megállapodás jött létre a használatról, s milyen összegű ellenértékben állapodtak meg;
 - mivel a használat jogalapját feltételtől függően, nem határozottan jelölte meg, így beszámítás-halmazatot terjesztett elő, amire eshetőlegesen sincs mód, adja elő azt az egy jogalapot, amelyre a használat ellenértéke vonatkozásában hivatkozni kíván, s ettől függően pótolja a megjelölt bérleti díj, illetve jogalap nélküli gazdagodás jogalaphoz a használat ellenértékével kapcsolatos jogi érvelést is.
- [4] Az I. r. alperes a felhívásra úgy nyilatkozott, hogy a beszámított ellenkövetelés összegét 13.254.500,- Ft-ban pontosan meghatározta. Ebből következik, hogy a 70.000.000,- Ft tőkeösszegű követelést beszámítása 13.254.500,- Ft-ban szünteti meg. Kiszámolta, hogy a felperes tőkekövetelése után 2021. január 3-ától a beadvány előterjesztésének napjáig, 2021. augusztus 31-éig a kamat 312.986,- Ft, míg a beszámított követelést érintően a kamat 2021. augusztus 17-étől 4.902,- Ft, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a felperes követelését összegszerűségében vitatja, míg az ő használati díj követelése havonta növekszik. Kérte az elsőfokú bíróságot, határozza meg, a

kamatköveteléseket mely konkrét dátumra számolja ki, és ennek függvényében milyen további számítást végezzen. Emellett azt is előadta, hogy a beszámításra irányuló címzett jognyilatkozata hatályosulásának időpontjaként a beszámítást tartalmazó irat bírósághoz érkezésének időpontját kell tekinteni, és az elszámolást is ennek megfelelően kell elvégezni. A vagyontárgyakkal kapcsolatos pénzbeli megtérítési igény kapcsán valamennyi, felhívott jogszabályi rendelkezéshez fűzött jogi érvelést, majd kifejtette, a használati díjra vonatkozó beszámított követelésnek milyen ténybeli és jogi alapjai vannak. Ennek keretében hivatkozott egyrészt arra, hogy az ingatlan használatára vonatkozó megállapodás évtizedekkel ezelőtt jött létre, másrészt arra is, hogy a felperes az ingatlanból már kiköltözött. Hangsúlyozta, hogy az elszámolás alapját jogszabály írja elő: a használati díj vagy érték az adózásra vonatkozó jogszabályok szerint a piaci ár. Utalt végül arra, hogy a lakáshasználatot érintően a követelést elsődlegesen bérleti díj, míg másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás jogcímén terjeszti elő, attól függően, hogy a bíróság az elsődleges jogalapot megalapozottnak ítéli-e meg.

- [5] A törvényszék fellebbezéssel támadott végzésével az I. r. alperes beszámítást tartalmazó iratát visszautasította. Határozata indokolásában rámutatott arra, hogy az I. r. alperes továbbra sem adta elő, az ingatlan felperes számára átengedett használatának mi volt a kialakult ellenértéke. Álláspontja szerint a beszámítás változatlanul a Pp. 209. § (3) bekezdése alapján meg nem engedett beszámítás-halmazatot foglal magában, ugyanis az I. r. alperes eshetőlegesen, elsődlegesen bérleti díj, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás jogcímén kérte a felperes kötelezését. Igaz, hogy a két eltérő jogalpra helyezett beszámítás közötti viszonyt nem a felperes ellenkérelme dönti el, hanem az, hogy az I. r. alperes elsődleges kérelme alapos-e, azonban továbbra sem jelölt meg egyetlen jogalapot, márpedig ugyanazt a beszámítási összeget nem lehet eshetőlegesen, vagy vagylagosan több jogalappal előterjeszteni. Az I. r. alperes beszámítása azért több beszámítás, mert a Pp. rendszerében a kereset, s így a beszámítás is alapvetően a tényállítás, a jogállítás, és a valakivel szemben előterjesztett kérelem egységét jelenti. Akár a jogállítás, akár a kérelem, akár a kérelmezettek személyében bekövetkező többszöröződés halmazatot eredményez. Ezt indirekt módon megerősíti, hogy személyi keresethalmazat, pertársaság esetén is keresethalmazatról van szó (annak ellenére, hogy csak egyetlen kérelem van), s a Pp. 173. § (3) bekezdése a személyek vonatkozásában több, egymással eshetőleges viszonyban álló kereset előterjesztését kizárja; nem kérhető tehát ugyanaz elsődlegesen az egyik, másodlagosan a másik alperestől. A törvény csak a valódi személyi keresethalmazatot engedi meg, a látszólagos személyi keresethalmazatot nem. Az elsőfokú bíróság azzal is érvelt, hogy a bérleti díj, valamint a jogalap nélküli gazdagodás jogalapjait tekintve egyaránt változatlanul hiányzik a jogi érvelés. Az I. r. alperes nem adta ugyanis elő, hogy a felperes bérleti díj jogcímén miért tartozik arra az időszakra, amikor az ingatlanban lakott, és arra a pontosan nem ismert időszakra is, amikor abból kiköltözött. Hasonlóan, az I. r. alperes a jogalap nélküli gazdagodás tekintetében sem adott jogi érvelést egyik időszakra sem.
- [6] A végzés ellen az I. r. alperes fellebbezett; annak megváltoztatását, s a beszámítást tartalmazó irat visszautasításának mellőzését kérte. Véleménye szerint a végzés sérti a Pp. 170. § (2) bekezdésének d) pontját, 209. § (3) bekezdését, 210. és 211. §-ait, valamint a 206. § (3) bekezdésére vonatkozó tájékoztatás elmaradásával a Pp. 346. § (3) bekezdését. Előadta, hogy a hiánypótlási felhívás is szükségtelen volt, azonban ennek ellenére a beszámítást pontosította, kiegészítette. Az I. r. alperes szerint a Pp. 209. § (3) bekezdésének helyes értelmezése az, hogy több, egymástól független beszámítás nem lehet egymással eshetőleges vagy vagylagos viszonyban, nem pedig a több beszámításból az egyikre önállóan vonatkozó vagylagos előterjesztés. Beadványa nem értelmezhető úgy, hogy eshetőleges vagy vagylagos viszonyban lévő több beszámítást terjesztett elő. A két elkülönített „beszámítási rész” nem állnak egymással eshetőleges vagy vagylagos viszonyban, csupán a második, az ingatlan használatával összefüggő beszámítási igény jogcíme vagylagos. Annak nincs relevanciája, hogy követelését a két – az ingó vagyontárgyakkal, valamint az ingatlan használatával kapcsolatos - beszámítási igényt összegezve, egyösszegben határozta meg. Álláspontjának igazolásaként hivatkozott dr. Völcsy Balázs István

„A beszámítás új perjogi fogalma” című tanulmányára (Eljárásjogi Szemle, 2018/2. szám, 5-13. old.).

- [7] A fellebbezés alaptalan.
- [8] Az ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan döntött az I. r. alperes beszámítást tartalmazó iratának visszautasításáról; döntésének indokait ugyanakkor csupán részben osztja.
- [9] Irányadó volt, hogy az I. r. alperes a kereseti igénnyel szemben beszámítást részben arra alapozva terjesztette elő, hogy a felperes a tulajdonát képező, de általa birtokba vett vagyontárgyakkal nem számolt el; részben pedig a tulajdonát képező n.-i lakás használatának ellenértékét érvényesítve, azzal, hogy nyilatkozata szerint a követelés jogcíme elsődlegesen bérleti díj, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás. Az elsőfokú bíróság ez utóbbi beszámítás kapcsán ítélte meg úgy, hogy az adott tartalmú irat előterjesztését a Pp. két okból sem teszi lehetővé.
- [10] A Pp. 209. § (3) bekezdése több beszámítás egymáshoz való viszonyát akként rendezi, hogy egymással eshetőleges vagy vagylagos viszonyban álló több beszámítás nem terjeszthető elő. A törvényszék szerint a lakáshasználattal kapcsolatosan egymással eshetőleges viszonyban álló több beszámítást terjesztett elő az I. r. alperes.
- [11] A Pp. 209. § (9) bekezdése értelmében e törvény eltérő rendelkezése hiányában kell a beszámításra a keresetre vonatkozó szabályokat alkalmazni. A Pp. 209. § (3) bekezdéséhez hasonló helyzetet a Pp. 173. § (2) bekezdése akként kezeli, hogy egymással eshetőleges vagy vagylagos viszonyban álló több kereset (a továbbiakban: látszólagos tárgyi keresethalmazat) akkor terjeszthető elő, ha
- a keresetek ugyanabból a jogviszonyból erednek,
 - az egyes keresetek között nincs olyan, amelynek elbírálása más bíróság hatáskörébe vagy kizárólagos illetékességébe tartozik, és
 - több alperes esetén valamennyi keresetet valamennyi alperes ellen indítják.
- [12] E két rendelkezés egybevetéséből kitűnik, hogy a törvény feltételekkel ugyan, de a látszólagos tárgyi keresethalmazat előterjesztését megengedi, azonban a látszólagos tárgyi beszámítás-halmazatot nem.
- [13] A valódi tárgyi keresethalmazattól eltér a látszólagos tárgyi keresethalmazat, amely vagylagos (alternatív), illetve eshetőleges (eventuális) kereseti kérelmekből álló kereset. Eshetőleges keresetről akkor van szó, amikor a felperes ugyanabból a jogviszonyból több olyan követelést (igényt) érvényesít, amelyek közül az egyiknek a teljesítése kizárja a többi teljesítését, az egyiknek a teljesíthetatlensége nem zárja ki viszont a többi sikeres érvényesítését. Az eshetőleges kereset úgy is előterjeszthető, hogy a felperes keresetében az ugyanabból a jogviszonyból eredő követelését több jogcímen terjeszti elő. Az eshetőleges kereset - bár feltételesen több kereseti alapot (jogcímet) foglal magában - nem jelent tehát valódi keresettöbbséget (valódi keresethalmazatot) (Győri Ítéletábra Gf.II.20.150/2008/5.).
- [14] Ehhez hasonlóan, az I. r. alperes – a törvényszék 13. számú végzésében írt, egy jogalap megjelölésére vonatkozó egyértelmű felhívás ellenére - eshetőlegesen terjesztette elő beszámítani kért követelését. Azonban az alperes a keresettel szemben ugyanazon jogviszonyból eredő anyagi jogi igényét több jogcímen a keresetet részben vagy egészben kioltó beszámítással – a fentiek szerint - nem terjesztheti elő. Amennyiben ezt a több jogcímű anyagi jogi igényét feltétlenül érvényesíteni kívánja, azt az illetékfizetési kötelezettséggel járó keresettel teheti. A tárgyi eshetőleges beszámítás-halmazat kizárása a keresettel érvényesített igény alapján indult per ésszerű időn belüli befejezése követelményének és a perkoncentráció elvének (Pp. 3. §) érvényesüléséből is következik.

- [15] Az ítéletábra hangsúlyozza: amennyiben az I. r. alperes a tényállításából következő jogalapot tévesen jelöli meg, úgy a bíróság a Pp. 237. § (1) bekezdése szerinti anyagi pervezetési kötelezettsége körében közrehat, hogy a fél perfelvételi nyilatkozatának hibáját kijavítsa.
- [16] Megjegyzi továbbá az ítéletábra, az I. r. alperes az ingatlan használatának ellenértékét 2016. augusztus 16-ától kezdődően havi 150.000,- Ft-ban, 60 hónapra összesen 9.000.000,- Ft-ban határozottan megjelölte, s nyilatkozatából az következik, hogy ez „használati díj vagy érték”, mely véleménye szerint az adó jogszabályok szerinti piaci árral azonos. Beadványából az is kiderül, nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperes az ingatlanból már kiköltözött; így az ítéletábra a Pp. 176. § (2) bekezdésének e) pontjára utalást mellőzi.
- [17] Ezért a másodfokú bíróság a törvényszék végzését – hivatkozással a Pp. 383. § (2) bekezdésére és 389. §-ára, az indokolás fentiek szerinti korrigálásával, illetőleg kiegészítésével – helybenhagyta.
- [18] Az ítéletábra megjegyzi, hogy a Pp. 211. §-a értelmében a Pp. 206. § (3) bekezdése szerinti esetben a beszámítást tartalmazó irat előterjesztéséhez fűződő joghatások fennmaradnak.